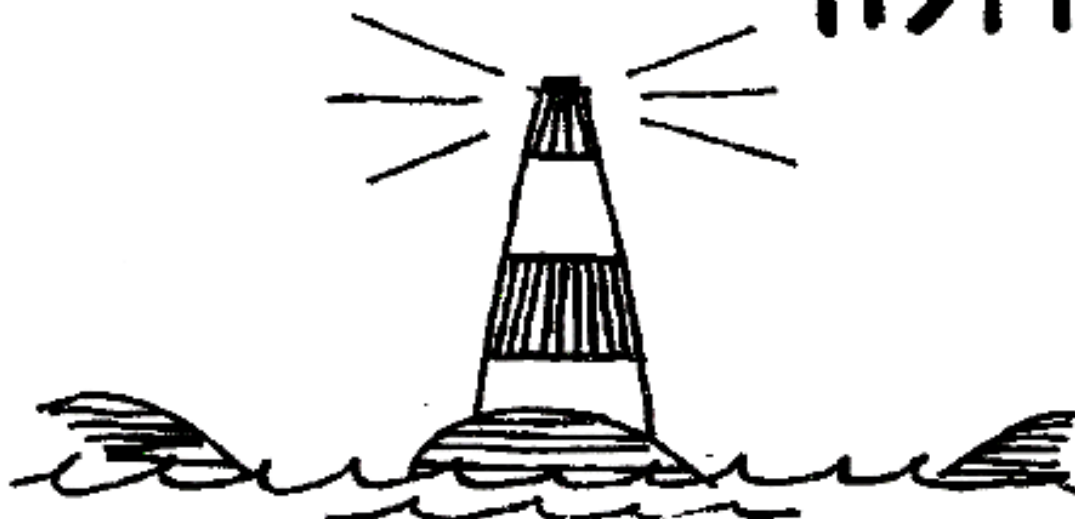

SKJÆRGÅRDS- VEL-AVIS FOR BERGAN KRISTIS NYTT

48. ÅRGANG – NR.2 – OPPLAG 1400 EKS. – NOVEMBER 2016

JULEMARKED PÅ BJERKØY
— på Skjærgårdstårn, en hyggelig biltur fra Knaresborg Brygge —
LØRDAG 3. OG SØNDAG 4. DESEMBER 2016
KL 11 til M. 15

Rusletur på hyggelige stier, bil på kuene, spennende varer på markedet, varm kakao med krem, kaffe, fyr på peisen og noe å bite i.

LEDER NOVEMBER 2016

Nå har høstmørket senket seg og temperaturen er på vei mot minusgrader, Barneskjær er stengt for sesongen og Nissetog med julegrantenning er neste post på programmet. Et nytt år i Bergan vel er med andre ord snart over. Det betyr også at det snart går mot lysere tider igjen, og vi kan begynne å planlegge hva som skal skje i regi av Bergan vel i 2017.

I denne utgaven av velavisa kan dere lese litt om de gjennomførte arrangementene i 2016, og mange av de vil selvfølgelig bli videreført inn i 2017. Det er også slik at det er rom for nye ideer! Nye ideer kommer som regel samtidig med at det kommer nye personer inn i styret/komiteer i Bergan vel. Det er fremdeles plass til mange nye!!

Årsmøtet nærmer seg raskt og det hadde vært hyggelig om det for en gangs skyld var noen andre enn styremedlemmer og komitemedlemmer som møtte opp. Ekstra hyggelig hadde det vært om det ble kampvotering om ledervervet i foreningen.

Likeledes er det behov for nye og unge medlemmer til å videreføre aktiviteter som Skrimtur og Sommerleir på Barneskjær. Vi har ønske om å få til flere forskjellige sosiale aktiviteter for medlemmene i velet, så gode ideer og innspill tar vi også imot med takk. Jeg håper dere koser dere med denne utgaven av Skjærgårdsnytt, og at jeg treffer mange av dere i løpet av året som kommer!

Med vennlig høsthilsen

Jan P.

Leder, Bergan vel

INFO

Styret/Redaksjonen:

Hilde Kari Maugesten
Monica Ellefsen
Line Bülow-Kristiansen
Petter Grødem
Gustav Kamfjord
Jan Pedersen
Kristian Lightfoot
Jan-Erik Bjørge

Kontaktinformasjon:

Barneskjær:
Bob Voith
40 21 42 14

Leder:
Jan Pedersen
97 16 07 56
j-peder4@online.no

www.berganvel.no
[www.facebook.com\BerganVel](https://www.facebook.com/BerganVel)

Bergan Krets Vel:

Bankkonto: 0537.07.78134
Årskontingent kr. 150,-

INNHOOLD

s4 | SOMMERLEIR

s5-9 | LOKALHISTORIE

s5-9 | FRA BOLÆRENE

s10 | BERGAN DYSTEN

s12 | KRABBE FISKE

s13 | UNNI WILHELMOSEN KONSERT

s14 | PETANQUE

s15 | JULEMARKED

s16 | OPPSLAGSTAVLE

SOMMERLEIR

Sommerleir på Skrim 2016

Årets Skrimleir var den 10.ende i rekken, og det ble full påmelding i år også. Det var i alt 25 barn som var med på årets begivenhet. Som tidligere år holder vi på de aktivitetene vi vet slår an som fiske, bading, padling, bading, luftgeværskyting og mer bading. I år var det flere som syntes det var helt greit å bade med alle klærne på. Noen faktisk flere ganger!

Årets «langtur» gikk i år opp til Høgstøle, hvor vi spiste matpakkene våre og slappet litt av og nøy utsikten. Noen av gutta fikk det for seg at de ville overnatte under åpen himmel i ly av en liten berghammer. Det ble etterhvert litt for mye knott og kanskje også litt regn som gjorde at de kom tilbake til leiren og avsluttet natten sammen med oss andre. Uansett skal de ha kred for å ha forsøkt!!

Siden årets tur var den 10. ende i rekken måtte vi som seg hør og bør finne på noe litt ekstra. onsdagen lastet vi opp alle biler og en minibuss og kjørte ned til «Høyt og lavt» i Svarstad hvor Bergan vel spanderte inngang for alle i aktivitetsparken. I løpet av kort tid hadde vi unger i alle høyder og svevende i zip-linere hit og dit. Det var full aktivitet fra vi kom og helt til parken stengte. Det var så vidt vi klarte å få alle innom matstasjonen slik at de fikk seg en pølse eller to før de forsvant opp i høyden igjen. Et par av ungdommene som var med (Marte og Trym) kastet seg også ut i et 32 m fritt fall mer eller mindre helt frivillig!!

Det var en godt sliten gjeng som ankom Skrim igjen, og jeg tror alle sov ekstra godt den siste natten. Siden været ikke viste seg fra den mest stabile siden år, valgte vi å la alle sove innendørs. Det gikk overraskende bra. Det var ikke mye tøys og tull, og de fleste klarte å holde styr på sakene sine. Som alle år tidligere ble leiren avsluttet på torsdag ettermiddag, ved at alle barna ble hentet på parkeringsplassen ved Lille-Støle.

På tampen av denne artikkelen er det på sin plass å nevne at dette er en tur vi MÅ ha noen nye voksne med på dersom vi skal videreføre denne aktiviteten. Det er ikke snakk om veldig mye arbeid, alt er planlagt og alt er ferdig tilrettelagt. Vi trenger noen som har fri uka etter St. Hans og som har lyst til å tilbringe den uka i frisk luft og naturskjønne omgivelser sammen med flotte unger fra Oserød skole!

Jan P.

JULEVERKSTED

Bergan Kvinne- og Familielag
inviterer til

Juleverksted for barn

på

Aktivitetshuset Breidablikk

Fredag 25. november 2016

Kl 17:00 – 19:00

Voksne må være med

Ta med saks, og ev. lim

Vi serverer boller, saft/kaffe

Det koster kr 50,- pr barn (til materiell)

Loddsalg på julelotteriet

Påmelding innen 19.11, tlf 33 38 50 39 eller 33 38 31 87

Vi har plass til maks. 20 barn så vær tidlig ute med påmelding

Vel møtt!

KIWI HJEMSENG

KIWI mini
pris

ÅPNINGSTIDER:
MANDAG - LØRDAG

07.00 – 23.00

LOKALHISTORIE

BOLÆRNE FORT - TØNSBERG FORSVARSFORENING **INFORMASJON OM "BOLÆRNE FORT" PÅ ØSTRE BOLÆRNE.**

Tønsberg Forsvarsforening er en lokalforening av Norges forsvarsforening, hvis formål under slagordet: "Forsvarssak er fredssak" er å fremme en omfattende debatt om norsk sikkerhets og forsvarspolitik for å skape en grunnleggende forståelse for Norges sikkerhetsbehov.

TFF har i tillegg et stort engasjement i, og som arbeidsmål å ivareta den lokale militære kulturhistorie som finnes i et bredt tidsmessig spekter i Vestfold - distriktet.

Derfor var det for oss naturlig å kaste blikket på Østre Bolærne etter at forsvaret nedla kystartilleriet og forlot øygruppen tidlig på 2000-tallet. Østre Bolærne var sammen med Rauy fort på Østfold – siden, det som forsvarsdepartementet i 1914-1915 etablerte som "midtsperingen Rauøy – Bolærne" og som skulle sikre innseilingen til Oslofjorden.

Det meste av anlegget på ØB er sanert av forsvarsbygg. Men et gjenstående helt inntakt anlegg med 1 stk 75 m/m Bofors kanoner fra tidlig på 70-tallet med tilhørende ild - lednings - sentral er igjen.

Det er nå i en verneprosess hos riksantikvaren, og TFF forestår den museale driften av dette anlegget som er det eneste i sitt slag i Norge. fra den "kalde krigen".

Østre Bolærne er sammen med tre andre forsvarsanlegg i Norge, besluttet vernet som "den kalde krigens kulturminner"

Hensikten, og vår intensjon er å skape en militærhistorisk opplevelse på Østre Bolærene, gjennom å gjenskape noe av den atmosfæren som dette anlegget bar preg av i etterkrigstiden og den "kalde krigen", samt synliggjøre hele den militære kulturhistorien som øyene har vært preget av, gjennom nesten 100 år.

Det er grunnleggende i vår idealisme at anlegget skal bevares og være tilgjengelig for alle, enten det er sommergjester, leirskole, skoler eller kommersielle virksomheter som vil benytte seg av dette tilbudet. Vi er sikre på at dette vil ha stor betydning, ikke bare for Østre Bolæren, men hele regionen og landsdelen. Vi opplever ved vår tilstedeværelse en stor interesse fra publikum om dette anlegget, og vi har årlig omvisning for 1000 - 1300 personer.

Det gledelige i 2016 er at vi har hatt en økt interesse fra barn og unge, gjennom den aktiviteten som er på østre med leirskoler og konfirmantleire.

Siden 2011 har vi hatt tilhold i vaktbua med et lite info - senter med noe militærhistorisk utstilling. Fra 2017 vil vi flytte inn i administrasjonsbygget hvor vi vil etablere en større og mer permanent formidling og museum

Det er også utgangspunktet for vårt guide - tilbud på Østre Bolærne.

Gjennom vårt arbeid med Bolærne har vi knyttet til oss kunnskapsrike mennesker, tidlig tjenestegjørende og bl.a. to tidligere fort - sjefer fra Østre, som har bidratt stort med historisk riktig dokumentasjon.

Det gjør at vi i dag presenterer et meget profesjonelt militærhistorisk tilbud til grupper, besøkende og båtgjester.

Gjennom et samarbeid med Nøtterøy kommune, har vi og planer for å gjenåpne det store gamle fjellanlegget som har vært lukket siden 2003. Dette anlegget inneholdt forlegning, hoved - kommandosentral, samt tunellbatteriet med 4 stk 12,7 cm kanoner som fortsatt står der. I tillegg skal vi gjenåpne den gamle kommandoplassen fra 1934.

Det er et stort prosjekt, som vil kreve både arbeidsmessige og økonomiske ressurser. Foreløpig plan er å kunne ta publikum med på "hulevandring" i dette anlegget fra sommeren 2018.

Alt dette arbeidet gjøres på 100% frivillig basis av idealistiske sjeler som ser det som viktig å ivareta den militære kulturhistorien. Vi håper å nå vårt mål, og skape sør - Norges største militærhistoriske severdighet fra den "kalde krigen"

Og med beliggenhet i den flotteste skjærgård Norge har å by på, i et av landets mest befolkede område er vi sikre på at dette kan bli et tilbud mange ønsker å benytte seg av.

Tønsberg Forsvarsforening, Bolærne Fort.
Morten Horntvedt

DEN MILITÆRE HISTORIEN

Fra midten av 1800-tallet pågikk en diskusjon om forsvaret av Marinens hovedbase i Horten og Kristiania. Etter hvert vant en utbygging av Tønsbergområdet fram og regjeringen gikk i 1914 inn for utbygging av en frontalsperre mellom Bolærne og Rauøy. Fortene med minebelte tvers over fjorden skulle stanse eventuelle angripere.

1600-tallet:

Bosettingen på Bolærne går ifølge skriftlige kilder tilbake til midten av 1600-tallet.

1800-tallet:

På 1800-tallet ble det reist en rekke bygninger på øyene, både sommerhus og mer permanente jordbruksbygninger.

1916:

I 1916 ble Bolærne innkjøpt av Forsvaret med utbygging av festningsanlegg i Ytre Oslofjord. Rauøy på østsiden av fjorden ble innkjøpt samtidig. Anleggene var underlagt Festningsartilleriet i Hæren under benevnelsen Kristianiafjords fremskutte befestninger.

1916 –1918:

Bolærne var satt opp med nøytralitetsvern under første verdenskrig.

1918:

I 1918 ble de provisoriske anleggene utvidet med fire stk 12 cm kanoner.

1934:

Bolærne fort forsterket med tre stk 15 cm kanoner.

1940 –1945:

Fortet raskt okkupert av tyskerne. Tyskerne foretok en omfattende utbygging i løpet av annen verdenskrig.

1963 –1964:

Bygget fjellanlegg på Vestre Bolærne for forhåndslagring av NATO-materiell.

1972 –1973:

Etablert nye tårnkanoner, 3 x 75 mm. Bofors

1990:

Nytt administrasjonsbygg med kontorer, foretning, undervisningslokaler, kjøkken og spisesal sto ferdig i 1990.

Tunnelbatteriet Bolærne påbegynt 1917. 2 stk 12 cm L/44 Nordenfeldt (Cockerill) ble etter hvert montert i Tunnelbatteriet, mens ytterligere to ble foreløpig stående i stillinger utenfor tunnelen. 3 stk 15 cm Bofors ferdigmontert 1935 blir det nye hovedbatteriet.

Tyskerne demonterer 12 cm kanonene og sender de til Spåkenes i Lyngen. Materiellet er tilnærmet skrap, og blir utskiftet med tyske 15 cm kanoner høsten 1942.

I 1943 starter bygging av 4 kasematter i tunnelbatteriet, og det monteres etter hvert 4 stk 10,5 cm K.331(f) i sokkelaffutasjer. Batteriet kalles Kongshavn, og tilhører Hæren. (Etter krigen fant norske offiserer ikke igjen HKB Korshavn, ingen kom på at det kunne være 10,5 cm batteriet på Bolærne

I 1950 hentes de fire 12,7 cm kanonene (kaliberet er forøvrig 128mm!) fra Sandnessjøen og monteres i kasemattene som erstatning for 10,5 cm kanoene. (SKC/34 var en av de tre eks-tyske kanontypene det norske kystartilleriet standardiserte på fra ca. 1960, og muligens den beste av dem. Den var i bruk helt fram til 1999/2000 ved en rekke hovedfort, bl.a. 4. stk. i hovedbatteriet (tunnelbatteriet) på Bolærne fort.

Så sent som i 1988 startet Raufoss ammunisjonsfabrikk opp produksjon av en nyutviklet sjømålsgranat for denne kanonen, M88. I følge en kilde hadde denne granaten en vekt på 28,0 kg (hvorav 3,2 kg sprengladning) og rekkevidde på 17 400 m.)

De nye kanonene er klare i januar 1951, ytterligere modernisering skjer på 60-tallet da kanonene får de nykonstruerte SA-skjoldene (SA = Sjøforsvarets Artilleri).

Bolærne i april 1940

3/15cm kanoner. 4/12cm kanoner (disse 12cm kanonene var ikke operative). 6 colt MG. På Garnholmen var det plassert en 150cm lyskaster og en 120cm lyskaster og noen av maskingeværene.

8. april 1940

Bolærne fort observerte tre mindre fartøyer klokke 2332 da de nesten hadde passert kommandoplassens observasjonsfelt. Fortsjefen, major F.W. Færden, beordret ild med brisantgranater, men batterisjefen var så drillet på prosedyren at han først skjøt et varselsskudd. Fartøyene svarte med å blende fortet med lyskastere. Sikten på grunn av tåken var nå bare 3-3500m. Da fortsjefen fikk batteriet til å skyte skarpt, ble ordren til lyskasterne om sideretning i streker repetert til kanonene som avstand i meter av den utøvende betjening. Dette skapte så stor forvirring at batteriet ikke fikk skutt før fartøyene var kommet ut av orografens sektor. Kort etter kom tåken og det var ikke noe mer å se.

To mineleggere hadde hentet miner på lageret på Bolærne og var klar til å legge miner mellom Rauøy og Bolærne, klokken 0445, 9. april 1940 Mellom klokken 0900 og 1000 forsøkte fienden et angrep mot Bolærne. Tre mindre fartøyer rundet Rauøykalven med kurs mot Bolærne.

PÅ BOLÆREN

Det ble sett mang soldater ombord. Fortsjefen lot fartøyene komme midtfjords før han ga ildordre til Kaptein K.A.Telle, sjefen for 15cm batteriet. Den første salven var dekkende med et lang og et kort skudd. Det så ut som om det ene skuddet hadde virkning ombord i det ene fartøyet. Fartøyet endre kurs og gikk over til sikksakk kurser. De to neste skuddene var bane sprengninger, først femte skudd gikk normalt. Fartøyene fikk nok og snudde, og under røyklegging returnerte de til Rauøy. Under skytingen var det vansker med tennpatroner og slaglåser. Tennpatronene smeltet og nærmest loddet delene i slaglåsen sammen. Våpensmeden hadde sin fulle hyre med å reparere og skifte deler på kanonene. Etter angrepet ble fortet bombet fra fly. Angrepet var rettet mot kommandoplassen. To man ble letter skadet og sendt på land for behandling.

Fienden gjorde et nytt angrep mot fortet ca klokken 1200. To fartøyer angrep. Fortet åpnet ild, men vanskeligheter med kanonene oppsto på nytt og skytingen ble lite effektiv. Klokken 1214 ble det meldt at kanon 1 var ute av funksjon og klokken 1223 var kanon 2 ute. Tyskerne var fortsatt skuddredde og avbrøt angrepet. Klokken 1300 meldte Bolærne at kanonene var i orden igjen.

Fortet fikk flere flyangrep utover dagen. De angrep både med bomber og mitraljøser. Etter hvert som de oppdaget det ineffektive luftvernet på Bolærne gikk de lavere og bestrøk området med mitraljøser. MG betjening så at de traff flyene fordi malingen øk, men det var hele virkningen.

Personell som ikke hadde direkte stridsoppgaver ble samlet i tunnelen bak tunnelbatteriet. Der var det god dekning, men ute lys og andre bekvemligheter. Ca klokken 1500 meldte major Ringe seg for fortsjefen, og han overtok som fortets artillerisjef. I løpet av kvelden møtte ca 50 soldater seg på Bolærne. Etter at de hadde fått utlevert uniformer og utstyr ble de plassert i tunnelen bak tunnelbatteriet. Det var ikke kalt inn befal til styrken, fortsjefen hadde ikke befal til overs, soldatene kunne da ikke beskjefliges. 12cm batteriet besto av en improvisert kommandoplass (treskur) og to kanoner. Standplassen var dårlig, kanonene sto nærmest på blanke fjellet 150-200m nord for 15 cm kommandoplass. Det fantes ikke dekningsplass for betjeningen eller håndmagasin for ammunisjon. Under fiendes totale luftherredømme kunne ikke kanonene klargjøres.

De to 12cm kanonene som var i permanent kommandoplass (bygd 1935) var ikke operative på grunn av manglende bevilgning.

Det syntes som om fortsjefen ikke hadde tenkt å klargjøre tunnelbatteriet da de mangle befal. Slik kampene senere utviklet seg, spilte det ingen rolle da de var utenfor tunnelbatteriets skytesektor. Fordi mitraljøsen ikke hadde noen effekt på flyene, og den tildelte infanteristyrke fikk fullstendig sammenbrudd, ble mitraljøsene omdisponert.

Ordre ble gitt av Kommanderende Admiral " Slåss så lenge som mulig og når fortene ikke lenger lar seg holde, demoler kanonene."

Om morgenen den 10 April ca klokken 0700 ble det fra Bolærne observert et større handelsfartøy for inngående. Dette hadde ikke påmalt nasjonalflagg slik nøytrale skip skulle.

Etter å ha konferert med YOSA mente fortsjefen at skipet ikke kunne være annet en tysk. Men ildåpning var forbudt om ikke det tyske flagget syntes. Det syntes utrolig at det ikke ble gitt ordre om åpning av ild da fortet hadde vært i krig i over 30 timer. Major Ringe åpnet på tross av ordren ild klokken 0725, men bare for å stoppe fartøyet. Fartøyet snudde og gikk ut fjorden igjen.

Etter ildåpning ble fortet igjen bombet og beskytt. Under flere av ildåpningene denne formiddagen ble det i radioen hørt ordre til Bolærne om, å stanse kampen. Dette ble det ikke tatt hensyn til.

Klokken 0929 meldt Bolærne at de beskjøt en torpedojager som kom i full fart nordfra. Ilden ble åpnet på en avstand ca 8000m. jageren besvarte ilden, men etter noen virkningsløse skudd snudde den og gikk innover igjen. Søndre batteri på Rauøy som var tatt av tyskerne åpnet ild mot Bolærne, men skjøt over.

Etter hver ildkamp ble flyangrepene mer intense. Angrepene mot stridsmidlene var lite effektive. Verken kommandoplass eller kanonene fikk alvorlige skader.

Blant personellet i fortskommandoen, og i 15cm batteriet var moralen god. Besetningen var på plass og avga ild når den ble beordret til det.

Klokken 0930-0940 åpnet Bolærne ild mot fire tyske fartøyer som kom nordfra og gikk på vestsiden av fjorden. Fartøyene var sannsynligvis to torpedojagere og to hvalbåter. Fartøyene var utenfor orografens rekkevidde, batterisjefen (sammen med major Ringe) sto utenfor kommandoplassen og ledet ilden. Avstanden ble bedømt, ildåpning på ca 8000m.. Fartøyene besvarte ilden. Batteriet fikk problemer både med kanonene og ammunisjonen. Slaglåsene ble deformert og satte seg fast. Søndre batteri på Rauøy beskjøt også fortet men uten virkning.

Klokken 0935 var kanon 2 ute av funksjon og kort etter ytterligere en kanon med feil. Klokken 0937 stanset de fiendtlige fartøyene og snudde nordover igjen.

DØDSLEIREN PÅ

Den tyske torpedobåten Albatross gikk på grunn under beskytningen fra Bolærne, dette ble ikke kjent før etter krigen. Grunnstøtningen var så kraftig at båten måtte

oppgis.

Klokken 0940 meldte Bolærne at to av de tre kanonene var ubrukelige og den siste, kun ville tåle 3 -4 skudd. Kommandanten fikk da melding om å "demolere kanonene mv. avverg landgang så godt vi kan"

Major Ringe ringte kommandanten og ba om forhåndsordre, han sa det var lite hensiktsmessig å bli på Bolærne fort.

Bolærne fikk da ordre om å ikke yte motstand ved landgang. Klokken måtte være ca 1000.

Fortet ble etter siste ildgivning utsatt for vedvarende flyangrep frem til klokken 1130

Flere bygninger på øya brant og omtrent alle hus var gjennomhullet av kuler eller bombesplinter fra flyene. 15cm batteriet på Bolærne avga ca 60-65 skudd under kampene 9-10 april 1940

Major Ringe ledet artilleriet på fortet. Mens fortsjefen var rundt på fortet, holdt major Ringe til i kommandoplass. Av den grunn var det han som hadde mest kontakt med kommandanten, og ble til dels oppfattet som fortsjef. Etter at fortsjefen major Færden ca klokken 1000 var blitt orientert om situasjonen, måtte besetningen vente til bombeangrepene opphørte før de kunne ødelegge fortets stridsmidler. Det har i ettertid blitt skrevet mye om hvordan Bolærne avsluttet kampen. Her har det beklageligvis blitt gitt uttalelser på sviktende grunnlag og uten fullt kjennskap til fortsjefens disposisjoner.

Major Færden døde i september 1945.

Major Ringe sier i et brev følgende:

"kampene opphørte fordi noen menige på egen hånd firte det norske flagget og heiste et hvitt flagg oppe i leiren, meget langt fra kommandoplass hvor de ansvarlige var. Major Færden foretok grundige avhør angående dette. Skytingen opphørte ikke etter ordre men den opphørte av seg selv da de eneste kanonene vi kunne bruke ikke tålte skyting med stridsladninger. Alle reservedeler ble innskiftet og også disse ble ødelagt."

Etter fortsjefen rapport ble flagget strøket og hvitt flagg beordret heist etter at stridsmidlene var ødelagt klokken 1230

Sitatet fra Major Færden rapport angir helt klart at heising av hvitt flagg var en beordret handling og intet mytteri.

Det var sannsynlig at major Ringe ikke var orientert i detalj hva fortsjefen gjorde rundt om på fortet.

Menig Hans Christian Furuset ble beordret til å fire det norske flagget og heise et improvisert hvitt flagg på flaggstangen på nordre leir. Under heisingen av flagget fortsatte flyangrepene og en bombe falt i nærheten og drepte Menig Furuset

Bolærne hindret etterforsyningen til de tyske styrkene med 2,5 døgn.

Ut på formiddagen kom en tysk hvalbåt nordfra mot Kongshavnsund østside. Major Ringe gikk ned til bryggen og en båt kom å hentet ham. Hvalbåten tok major Ringe til en jager utenfor Horten. Ringe ble der enige med fiendens forhandler at Bolærne skulle overgis og mannskapene skulle ikke yte motsand mot at de skulle sendes hjem, og ikke yte mer motsand mot tyske styrker i fremtiden.

Klokken 1930 ble hvalbåten ført inn til Kongshavnsund av major Ringe, sammen med 10 matroser og befal. Styrken fikk alle nøkler til fortet men var misfornøyd med at alle stridsmidler var ødelagt.

Fortsjefen viste ikke noe om major Ringes kontakt med fienden og det er åpenbart at Ringe tiltok seg myndighet som han ikke hadde.

Klokken 2100 var alle stuert ombord i den tyske hvalbåten som ble helt overfylt. Båten gikk på grunn i Kongshavnsund og ble liggende der til morgenen etter. Klokken 1300 den 11 april kom de til Horten.

Etter noe venting ble personellet fra Bolærne sluppet i land og frigitt. Et befal og en menig fra hver tjenestegruppe måtte bli igjen på Bolærne for og avlever materiellet. Etter et par dager ble de sendt hjem.

Tekst av Kommandørkaptein Odd T. Fjeld, noe forkortet.

MELLOM BOLÆREN

DØDSLEIREN PÅ MELLOM BOLÆREN

Den tyske fangeleiren på Mellom Bolæren er et av de ørkeste kapitlene i Vestfolds historie: 480 russiske fanger stuet sammen for å dø.

Bildet er tatt i 1945. Avfotografert fra informasjonstavlen på stedet.

Konsentrasjonsleir for syke

Den tyske fangeleiren på Mellom Bolæren regnes som den mest umenneskelige av alle tyske leire i Norge under andre verdenskrig. Leiren ble bygget sommeren 1943, da tyskerne trengte arbeidskraft til å bygge ut de militære anleggene på Bolærne. 300 russiske krigsfanger fra Østfronten ble hentet som anleggsslaver og plassert i leiren. Da arbeidet var ferdig i desember 1944, ble fangene sendt til anlegg andre steder i Norge – og det siste halve året av krigen ble leiren åsted for et av de mest groteske krigskapitlene i Norge.

Fra hele landet kom det nå andre russiske fanger. Felles var at alle var syke. De fleste hadde tuberkulose, den smittsomme sykdommen som angrep lungene og spiste opp kroppen innenfra. Istedenfor å smitte andre fanger som fortsatt kunne gjøre arbeid, bestemte tyske myndigheter at de syke fangene skulle dø sammen. Våren 1945 ble til sammen 480 syke russiske krigsfanger sendt til leiren på Mellom-Bolæren. Her skulle de være til de omkom av seg selv, uten lege, uten behandling, uten medisin, uten oppvarming.

Sultet i hjel

Inne fra den mørke og trange brakka på noen få kvadratmeter lyder hosting og spyting. 48 menn ligger klemt sammen på smale senger. De ligger i to etasjer, ikke engang én meter mellom dem i høyden. Ingen har sengetøy, ingen har puter. Noen har rester av et fillete ullteppe over seg. Det finnes ingen håndklær, ingen såpe, ingen vask.

Det stinker, det lukter avføring, det lukter råttene bakteriepust fra dem som er i ferd med å dø. Det lukter fra rennende sår som ikke vil gro. Det finnes ingen ventilasjon. Her lever de, dag ut, dag inn. Her lever de helt til de ikke lever lenger.

Mange av fangene som ikke døde av sykdom, sultet i hjel. Syntes noen av de tyske vaktmannskapene synd på dem? Vi vet ikke. Vi vet bare at ingen av de 480 fangene fikk noen hjelp. Ingen fikk noen lindring. De var samlet med én hensikt: å dø. Først helt på slutten av krigen ble de døde begravd i graver i vanlig jord, og ikke i et hull i vannkanten. I 1953 ble disse gravene flyttet til Vestre Gravlund i Oslo. Den yngste av de begravde var 20 år.

Da tyskerne kapitulerte i mai 1945, ble de overlevende fangene tatt hånd om av norsk helsepersonell og lagt inn på sykehuset i Tønsberg. I oktober 1945 brant norske helsemyndigheter hele leiren ned, på grunn av smittefare.

Kilde: Kulturarv, Vestfold Fylkeskommune.

BERGAN DYSTEN

Bergandysten 2016 - i ny trasé

skrevet av Bjørn Skotte, Foto av Trus Andersen Ekelund

Lokale og nasjonale triathlon konkurranser vokser i Norge. Bergandysten er nok et eksempel på at dette er noe for alle aldersgrupper med ulike forutsetninger. En behøver ikke være topp trent mosjonist for å meste dette.

20 august 2016 kl. 11.00 gikk Bergandysten av stabelen for fjerde gang.

Distansene er ca 350 m svømming, 25 km sykling og 6 km løping. Arrangøren mener selv at arrangementet foregår i verdens hyggeligste omgivelser på Nøtterøy. Det skulle vise seg å være meget sant. Samme dag gikk også SwimRun av stabelen og tidvis hadde begge arrangementene samme trasé. Det var derfor nok av tilskuere og bra stemning av triatleter og duatleter som ønsket å vise seg frem.

Deltakere klare før start. Sikkerheten med røde kors og svømmere i vannet var det sørget for.

Skifte fra svømme til sykkelutstyr foregår i et effektivt tempo og med egne rutiner for de fleste.

Etter 350 svømming løp deltakere opp på stranda og til sykkelstativer godt plasert i skogen

I Bergandysten kan man starte singel eller som lag. Lagene kan bestå av 2 eller 3 personer, kvinner og menn. Det viktigste her ifølge arrangøren, å få til et lokalt triathlon med masse morro og litt alvor. Om arrangementet vil vokse eller forbli på ca 50 deltakere fremover er ikke enda avklart. At det har potensialet til å vokse er tilstedet.

Tøff sykkel løype med variert underlag. Her fikk deltakere både grus, asfalt, gjørme og bark å bryne seg på.

ET LOKALT TRIATHLON

I enden av bakken gikk underlaget over fra bark til grus/asfalt i en meget krapp sving. Deltakere hadde full fokus for å meste dette

Alle deltakere fikk T-shirt. Her fremvist frem fra sykkelsetet.

Resultater:

Herrer	Damer	Lag
Bjørnar Sivertsen	Ellen Smith - Meyer	Hogne, Rune, Morten
Preben Eiken	Elin Mathisen	Tormod, Stein
Steingrim Sandvik	Charlotte S. Orre	Henning, Silvia

2 drikkestasjoner på løperunden gjorde at deltakere fikk i se både vann og banan. Det var bra i varmen

Et knippe deltakere på dagens slutt.

KRABBEFISKE

Tekst: Tom Bülow-Kristiansen

Når båten sklir forsiktig ut av Knarberg Båthavn og september-sola fortsatt har glød nok til å varme tre ivrige krabbefiskekropper, da er det godt å bo på Duken.

En skarv som noen minutter tidligere majestetisk strakk vingene i håp om å bli tørr før neste måltid, letter hurtig og bryter en speilblank havflate med raske, nervøse vingeslag, vi er heldige vi som har denne fantastiske skjærgården smiler vi til hverandre.

Det har blitt en tradisjon for oss dette, å fiske krabber sammen, min kone Line, lille Sofie og jeg. Vi synes at høsten er den aller vakreste "uttpå". For all del sommeren er fin den også, men alle har litt bedre tid nå som det er høst virker det som, kanskje man har litt bedre tid til å nyte da? Vi begynner 1. September og følger selvsagt lovverket fra paragraf til paragraf; alle teiner dypere enn 25 meter, gode fluktåpninger og godt merket. Noen fordeler er det også, vi kan trekke på søndager i hele september. Når oktober har satt ned foten er det slutt på det, da er søndager hellige. Jeg kan tenke meg at dette kanskje skyldes at havets kardinal, hummeren er liksom litt helligere enn en enkel krabbe. Krabben er kanskje munken i havets geistlige univers der den vandrer sidelengs med sin brune kappe subbene langs havets bunn, men vi liker krabben vi, Line, Sofie og jeg.

Første trekket i år var vi heldige med, vi hadde bare 4 teiner ute og fikk 60 krabber. 58 rastløse hunnkrabber og 2 slitne hannkrabber, jeg biter i meg tanken om munken som metafor, det kan ikke være mulig å leve i sølibat på et havdypet med "snasne" nonner på alle kanter tenker jeg.

Sauene har nettopp reist fra Hvaløy, men krabbene har kommet frem.

Line er styrmann på båten, Jeg tror hun har blitt bedre til å styre båten enn meg må jeg nok motvillig innrømme, i alle fall for meg selv. Sofie er lettmatros, i en alder av 7 har hun full kontroll på krabbene og fanger rømlinger som føres tilbake til kassen med en myndig liten hånd. Denne dagen får vi også hummer, en flott, stolt, hann og ei rognfull fyrrig dame. Jeg kysser de begge på ryggen og gir de tilbake til havet i tro om å se de igjen og i håp om karma når vi har nådd oktober (jeg kan informere om at i dag, 23. Oktober

har jeg ennå ikke sett en eneste hummer i teinene. Dette betyr enten at karma ikke finnes, eller bare at jeg har veldig lite av det).

Vi legger ofte inn en ekstra runde i skjærgården før vi søker hjemmehavn, noen hyttefolk rydder ut av hyttene og brenner rester av gammelt plank, selv bråtabrann lukter innbydende her ute når himmelen er på det blåeste og høyeste. Det må selvsagt sies at det ikke bare er slike dager, det finnes dager der vi blir møtt med havets vrede og høstens bitterhet, da hatter blåser, katter og hunder regner vilt der ute. Dette er kapitler vi ikke husker og sider vi blar hastig forbi.

Ønsker du selv å forlenge båtlivet og kanskje få nok krabber til et storslått krabbelag slik vi gjør det? Sett i gang, det er mer enn nok til oss alle der ute. Vi sees.

Line, Sofie & Tom

Det er tunge løft, men en belønning på bunn.

Lettmatrosen (for anledningen som løve) lærer å holde krabber.

Klart for kok, en neve grovt salt pr. 15 liter vann, sånn cirka.

UNNI WILHELMSEN

Konserten 2016

skrevet av Petter Grødem

11. juni ble årets sommerkonsert på Barneskjær gjennomført. Konserten startet med en ung trio ved navnet "Dessverre". Trioen spilte 3 flotte sanger til publikums store glede. Vi tror ikke det er det siste vi hører fra denne trioen, Bergen vel håper de vil komme tilbake snart.

Unni Wilhelmsen er kjent i hele Norge og har blant annet fått spellemannsprisen for årets beste kvinnelige artist i 1996. Siden den gang har hun spilt inn en rekke album og er helt klart en av Norges mest kjente artister. Endelig skulle hun til Barneskjær.

Bergen vel har etter hvert fått litt erfaring i å arrangere konserter, forberedelsen gikk smertefritt og takket være en lang rekke frivillige ble også årets konsert en suksess.

Sakte, men sikkert, ble Barneskjær forandret til en festivalliknende område, sommerkledde og forventningsfulle publikummere kom sjøveien, alt var klart.

Været var strålende og med flygel på trappa og Wilhelmsen i god form fikk publikum en fantastisk opplevelse. Unni leverte! Vi har sagt det før, og vi sier det igjen, Barneskjær er et perfekt sted for konserter!

Etter konserten skrøt hun av Barneskjær og et fortryllende publikum. Hun kommer gjerne igjen. Velkommen tilbake!

Vi vil spesielt rette en takk til Arne som stilte opp som kaptein, uten hans innsats ville logistikken vært betydelig vanskeligere. Tusen takk Arne! Vi vil også få takke Meny og Kiwi som stiller opp hvert år som sponsorer.

Bergen vel planlegger konsert også neste år. Vi håper å gå ut med navnet om ikke lenge. Konserten blir trolig gjennomført helgen før St. Hans aften. Hold av datoen (eventuelt helgen før). Vi gleder oss til neste år!

Unni har et utrolig gehør og brukte mye tid på lydprøvene før konserten. Og at lyden ble bra kan nok alle som var tilstede skrive under på.

FØLG OSS PÅ

Bergan vel bruker facebook for å formidle små og store arrangementer. Vi oppfordrer derfor alle om å like vår hjemmeside

[facebook.com/BerganVel](https://www.facebook.com/BerganVel)

Da får du meldinger og oppdateringer om våre arrangementer og vi når enda flere i vårt eget nærmiljø.

PENTANQUE

Tirsdag 27.09 var det Petanque spill på NIF. Dette ble annonsert på Bergan vel sin hjemmeside. Ettersom været ikke var så bra, var det ikke så stort fremmøte som vi håpet og forventet. Derfor ble det ingen turnering, men spill ble det. Det er 2 fine Petanque baner på NIF som er supre å spille på. Vi håper på gjentakelse neste høst med flere deltagere.

Jon Bye-Andersen

Åpningstider 8-21 (20)

Telefon 38 30 48 40

JULEMARKED PÅ BJERKØY

-- på Skjærgårdslåven, en hyggelig båttur fra Knarberg Brygge --
LØRDAG 3. OG SØNDAG 4. DESEMBER 2016
kl 11 til kl 15

Rusketur på byggelige stier, hilse på kuene, spennende varer på markedet, varm kakao med krem, kaffe, fyr på peisen og noe å bite i

På markedet finner du blant mye annet:

Skinn, hjertes og småkranser i mange varianter, sy-, tre- og strikkeprodukter, matrarer, geleer, julekaker, nissebrød, sild, leverpostei, flatbrød, pyntegrønt, kranser og buketter.

Skjærgårdskvinnene. Angorakaninene.

Kunstskolen Picassolino – barn fra 6 år kan trylle frem et julegavebilde sammen med Rita (begrenset antall)

JULETRÆR OG KRANSER KAN BESTILLES

**BÅTTTRANSPORT FRA/TIL KNARBERG BRYGGE CA. HVER HELE TIME,
FØRSTE TRANSPORT KL. 1100, SISTE RETUR KL. 1500**

NB: Etter etter vær, VIPS men gjør det beståter også

BJerkestrand@gmail.com

telefon 90724817

www.Bjerkestrand.no

OPPSLAGSTAVLE

NISSEFEST

1. søndag i advent går Nissetoget fra Eidsvingen kl. 16.00.

Søndag 27. november blir det nissefest og tenning av julegran på Breidablikk. Det blir gang rundt juletre på Breidablikk, før nissen kommer med pakker til barna. Gløgg og pepperkaker vil bli servert.

NB! Husk å kle dere ut som nisser og ta med en lykt eller fakkell for å skape den riktige stemningen.

Alle er hjertelig velkommen!

INNKALLING ÅRSMØTE

**... i Bergan Vel fredag 6. Januar 2016
Sted: Klubbhuset på NIF
Tid: kl. 18.00**

Saker til årsmøtet må være styret i hende senest 14 dager før møtet. Eventuelle saker sendes Jan Pedersen på e-post j-peder4@online.no

Alle interesserte oppfordres til å møte opp!

BARNE OG UNGDOMS- KOMITÉEN SØKER MEDLEMMER

Ønsker du å gå rett til topps bør du slå til nå – denne komiteen har **INGEN** medlemmer så du har alle muligheter åpne! Full opplæring vil bli gitt.

Vi oppfordrer alle nye Vellere til å melde sin interesse.

Møt opp på årsmøtet eller ta kontakt med Gustav Kamfjord på mail: "seilgustav@hotmail.com"

DAGSTUR TIL KONGSBERG ALPINANLEGG

Bergan vel planlegger å arrangere busstur fra Eidssvingen til Kongsberg Alpinanlegg i løpet av vinteren.

Følg med på vår facebook side for nærmere informasjon og påmelding.

**facebook.com\
BerganVel**

